Zabytki Krainy Rawki

- to warto zobaczyć

KRAINA
RAWKI

BIAŁA RAWSKA

Na terenie gminy znajdują się piękne zespoły pałacowo parkowe: w Białej Rawskiej, Babsku i Woli Chojnatej. W kilku innych miejscowościach są zabytkowe dworki, kościoły i pomniki.

Pałac neogotycki w Białej Rawskiej, który swą formą przypomina średniowieczny zamek, został wzniesiony w pierwszej połowie XIX w. dla majora wojk polskich Aleksandra Leszczyńskiego. Pałac stanął w miejscu dawnego dworu drewnianego. Pod koniec XIX wieku rezydencja została własnością rodziny Sułkowskich, która mieszkała tu do II wojny światowej. Po wojnie majątek został znacjonalizowany, a pałac przeznaczono na izbę porodową i aptekę. Pałac w Białej Rawskiej, nazywany jest czasem zameczkiem romantycznym. Pałac jest obecnie własnością prywatną.

W Woli Chojnatej znajduje się zabytkowy zespół pałacowo - parkowy, na który składają się: neorenesansowy pałac wzniesiony w 1873 r. przez rodzinę Węsierskich, według projektu znanego architekta Henryka Marconiego, otaczający go park krajobrazowy z początku XIX w., klasycystyczny spichlerz murowany z 1. poł. XIX stulecia oraz dawna stajnia. W ostatnich latach został gruntownie odrestaurowany pod nadzorem konserwatora zabytków i otoczony nowym murowanym ogrodzeniem. Obecnie obiekt ten znajduje się w rękach prywatnych. Mieści sie tutaj ośrodek konferencyjno- hotelowy.

Dwór empirowy w Babsku został wzniesiony w XIX wieku. Na ten okazały zespół dworski, umiejscowiony na niewielkim wzgórzu, składają się: klasycystyczny dwór, zabudowania gospodarcze, m.in. wozownia, spichlerz i stajnia, dobrze zachowany park dworski oraz zespół stawów. Zarówno dwór jak i zabudowania gospodarcze powstały w stylu klasycystycznym.
Jego twórcą był architekt Adam Idźkowski. W pobliżu dworu znajdują się zabudowania gospodarcze o równie ciekawej architekturze. We frontonie znajduje się data 1833 r., oznaczająca prawdopodobnie koniec prac budowlanych w majątku.

Zespół dworsko - parkowy na terenie wsi Podsędkowice pochodzi z końca XIX wieku. Dwór murowany z cegły, pierwotnie otynkowany, dziś o licu z surowej cegły, posadowiony na planie prostokąta, podpiwniczony, parterowy.
Całość utrzymana w duchu renesansu. Z pierwotnego założenia dworskiego, pozostał również drewniany młyn na rzece Białce.

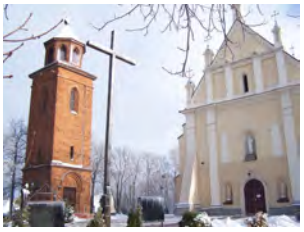

Późnogotycki murowany kościół parafialny pw. św. Wojciecha w Białej Rawskiej wzniesiono w początkach XVI w. Odbudowywano go m.in. po pożarze w końcu XVII w. oraz w 1846 r.
W drugiej poł. XIX stulecia budowlę przyozdobiono neogotycką fasadą. W kościele znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Miłosiernej słynącej z łask, ufundowany, jak podaje tradycja przez Królową Bonę. Obok kościoła stoi murowana dzwonnica kościelna z 1932 r. oraz plebania z I poł. XX w.

Klasycystyczny kościół parafialny pw. św. Antoniego Padewskiego w Babsku wybudowano w 1846 r na miejscu XVI-wiecznego drewnianego kościółka, który runął ze starości. Fundatorem kościoła był biskup Antoni Okęcki. Kościół otoczony jest murem z czterema kaplicami Ewangelistów i dzwonnicą.
Do stojącej na niewielkim wzgórzu świątyni prowadzi zabytkowa aleja lipowa.

Cmentarz pochodzi z I poł. XIX w. Nekropolię otacza mur z kamieni polnych. Znajduje się tu również grób śpiewaczki operowej Konstancji Gładkowskiej, słynnej muzy i miłości z lat młodzieńczych Fryderyka Chopina. Na jej grobie wyryto napis: „Konstancja Grabowska z d. Gładkowska. Młodzieńcze natchnienie Fryderyka Chopina 1810–1889”.

Gmina Cielądz

Kościół parafialny pw. św. Trójcy w Cielądzu został wzniesiony w 1856 r. i otoczony ogrodzeniem w 2. połowie XIX w. Podczas pierwszej wojny światowej kościół uległ poważnym zniszczeniom. Świątynię udało się uratować i odbudować w 1919 r. dzięki ofiarności parafian.

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Sierzchowach został wzniesiony w latach 1520-44. Uległ zniszczeniu w wyniku działań wojennych w 1915 r. Prace restauracyjne trwały od 1917 do 1930 r. Obok świątyni stoi drewniana dzwonnica z XVIII stulecia oraz murowana plebania, wzniesiona w ok. 1900 r. W przedsionku kościoła można podziwiać, wykopaną podczas budowy, kość mamuta. Legenda głosi, że gdy kość się rozpadnie, wówczas nastąpi koniec świata.

Neoklasycystyczny, murowany dwór w Ossowicach powstał na przełomie XIX i XX w. Otoczony jest on resztkami parku krajobrazowego z okresu powstania dworu. Dwór to budynek murowany, posadowiony na rzucie prostokątnym, parterowy, w osi centralnej piętrowy. Cały zespoł otacza murowane ogrodzenie z okazałą kutą bramą.

Gmina Regnów

Dwór w Rylsku Dużym został wzniesiony w końcu XIX wieku przez Michalinę i Ludwika Antoniego Okęckich. Cały zespół dworski tworzą murowany dwór z końca XIX wieku, zabudowania gospodarcze z początku XX w. oraz park krajobrazowy z przełomu XIX i XX wieku. Po II wojnie światowej majątek znacjonalizowano, zaś dwór zaadaptowano na szkołę podstawową, która działała tu do 1995 r. Pod koniec lat 90. dwór z majątkiem został nabyty przez prywatnych właścicieli, którzy przywrócili mu pierwotny blask.

Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Regnowie pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku. Powstał na miejscu pierwszej świątyni drewnianej, która spłonęła w 1762 r. Dwa lata później wybudowano obecny, murowany kościół. Jego fundatorem był Franciszek Lanckoroński, starosta rawski. Konsekracja nowego kościoła odbyła się w 1772 r. Wnętrze regnowskiego kościoła jest bogato zdobione. Znajduje się tutaj m.in. monumentalny rokokowy ołtarz główny, ambona w kształcie łodzi z żaglem oraz gotycka 'Pieta' z XV stulecia. W prawej nawie bocznej znajduje się marmurowa tablica erekcyjna z 1764 r.

Parterowy dwór w Ryslku Małym wybudowany został w stylu nawiązującym do klasycyzmu. Zbudowany został w 1893 r. Dwór otoczony jest parkiem, w którym rosną lipy i wiązy. Po II wojnie światowej majątek został znacjonalizowany, zaś w budynku dworu przez dłuższy czas mieściła się szkoła. Obecnie porzucony popada w ruinę.

Gmina Rawa Mazowiecka

Najstarszy zespół pałacowo-parkowy położony jest w Rossosze. W 1977 r. został wpisany do rejestru zabytków. W jego skład wchodzi m.in. murowany, neobarokowy pałac wzniesiony w latach 1918-28, według projektu architekta Juliusza Nagórskiego, murowana oficyna z ok. 1900 r., murowana kapliczka z 1912 r. oraz prak krajobrazowy. Obecnie użytkownikiem obiektu jest Instytut Zootechniki mający swą siedzibę w Krakowie. Na terenie zespołu pałacowo - parkowego powstały zdjęcia do znanego serialu TVP "Rodzina Połanieckich", zrealizowanego według powieści Henryka Sienkiewicza.

Kolejnym obiektem wpisanym do rejestru zabytków (w 1983r.) jest zespół dworsko-parkowy w Wilkowicach. W jego skład wchodzi murowany dwór z połowy XIX w. oraz murowany spichlerz wzniesiony w ok. 18880 r. Zespół otoczony jest parkiem krajobrazowym z połowy XIX w. przekomponowany w 1910 r. według projektu Stefana Celichowskiego.

Majątek w Bylinach od początku XVII w. należał do zakonu jezuitów. Po kasacie zakonu przeszedł we własność prywatną. Nowy właściciel, Jan Bogatko, w 1 poł. XIX w. postawił drewniany parterowy dwór. Niestety uległ on na przestrzeni dwóch wieków prawie całkowitemu zniszczeniu. Dopiero nowy właściciel doprowadził dwór do dawnej świetności przekształcając go w obiekt całkowicie murowany.

Pierwszym kościołem w Kurzeszynie był drewniany kościół ufundowany i wyposażony przez jednego z władców Mazowsza. Kolejną, także drewnianą świątynię p.w. św. Katarzyny wzniesiono w 1607 r. Kościół ów przetrwał do pierwszej wojny światowej, kiedy to spłonął w wyniku działań wojennych w 1914 r., będących częścią bitwy nad Rawką. Po wojnie, w latach 1923-24, z ofiar miejscowych parafian wzniesiono świątynię pw. Najświetszej Marii Panny Królowej Polski, która istnieje do dziś. Kościół oraz stojąca w jego pobliżu stara plebania, jak również część cmentarza zostały wpisane są do rejestru zabytków w 1978 r.

Modrzewiowy kościół pw. św. Stanisława bpa w Boguszycach został wzniesiony w latach 1550 - 58, z fundacji Wojciecha Bogusławskiego h. Rawicz, podskarbiego dóbr mazowieckich należących do królowej Bony. Kościół wzniesiono w miejscu wcześniejszej, również drewnianej świątyni z 1521 r. Obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków w 1967 r. i należy do najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej w Polsce.

Gmina Kowiesy

Dwór w Woli Pękoszewskiej został wybudowany w pierwszej połowie XIX w. z fundacji Franciszka Górskiego, ówczesnego właściciela majątku. Pozostał on w rękach rodziny Górskich aż do II wojny światowej. Za czasów zarządu Górskich majątek był miejscem spotkań ówczesnych elit. Po II wojnie światowej w budynku dworu ulokowano szkołę, która mieściła się tam do lat 90. Majątek na początku XXI w. został odkupiony przez potomków rodziny Górskich. Otacza go stosunkowo dobrze zachowany park oraz dawne budynki gospodarcze.

Dwór w Turowej Woli został wzniesiony prawdopodobnie około połowy XIX wieku na podobieństwo dawnego dworu Ostromęckich pochodzącego z przełomu XVIII i XIX wieku. Dwór otoczony jest pozostałościami parku krajobrazowego. Uroki dworu w Turowej Woli doceniają nie tylko mieszkańcy wsi i turyści, ale również reżyserzy takich filmów jak m. in. ”Nad Niemnem”, „Pan Tadeusz”, „Panna z mokrą głową”, „Widziadło”.

Pobenedyktyński kościół p.w. św. Marcina w Chojnacie składa się z drewnianej, obmurowanej nawy wzniesionej przed 1673 r. oraz dużo starszego murowanego prezbiterium, wzniesionego w ok. 1303 r. Pierwszy budynek kościelny, prawdopodobnie drewniany, został zbudowany w 1278 r. Wyposażenie świątyni pochodzi z XVIII i XIX stulecia. Obok kościoła stoi drewniana dzwonnica oraz plebania z 1850 r. Rośnie tu również pomnikowy modrzew o obwodzie 3.5 metra. Niedaleko kościoła znajduje się stary cmentarz przykościelny.

Pierwsza wzmianka o kościele w Jeruzalu pochodzi z 1920 r. W 1630 roku dziedzic Jeruzala, Janusz Prandota, wybudował drewniany kościółek. Budowa współczesnego kościoła - pw. Podwyższenia Krzyża - została rozpoczęta w 1798 r. Nowy kościół zbudowano na placu, będącym darem właściciela Dóbr Dolecko – Józefa Niemirycza i jego żony Franciszki

Gmina Żelechlinek

Murowany kościół wybudowany na początku XX w. Jest to neogotycki budynek zbudowany na planie krzyża należący do stylu neogotyckiego. Jego fundatorem został ówczesny proboszcz ks. Dominik Prażmo.

Gmina Sadkowice

W Kaleniu oglądać można jeden z najciekawszych pałaców późno klasycystycznych na Mazowszu. Pałac został wybudowany w latach 1840-1845 dla Seweryna Jańskiego. Fundator pałacu wszedł w posiadanie miejscowego majątku poprzez kupno od spadkobiercy Michała Chełkowskiego. Do zakończenia II Wojny Światowej pałac miał kilku właścicieli. Po 1945 roku przeszedł w posiadanie miejscowego PGR-u , który szybko doprowadził do jego zniszczenia. W tym czasie użytkowany był głównie jako mieszkania prywatne. Kilkakrotnie rozpoczynano i przerywano jego odbudowę. Ostatecznie pałac odrestaurowano w roku 1992.

Dwór w Bujałach został zbudowany ok.1870 roku w stylu renesansowej willi włoskiej. Wcześniej istniała tu starsza budowla. Przekształcenie willi w obecny dwór miało miejsce jeszcze w XIX stuleciu. W okresie PRL dwór użytkowany był jako szkoła podstawowa, nadal na elewacji widnieje tabliczka informacyjna, oraz herb gminy. Obiekt nadal jest w rękach samorządu, jednak wydaje się nieużytkowany.

W Paprotni zachowały się pozostałości zespołu dworskiego, którego centrum stanowi dawny dwór. Budowla wzniesiona została około roku 1820 i nawiązuje do klasycyzmu. Parterowy dwór powstał na planie prostokąta z elewacją frontową skierowaną na wschód. Do drzwi wejściowych prowadzą schody. Obecnie dwór wygląda na zniszczony i niezamieszkany.

Dwór wybudowany został w stylu neorenesansowym w XIX w. Dwór powstał za sprawą Wincentego Makomaskiego herbu Jastrzębiec, kapitana 6. Pułku Piechoty Polskiej i uczestnika wojen napoleońskich. Folwark z dworem podarował swojej córce Emilii, jako wiano. Stąd przyjęła się nazwa majątku – dwór Emilin. Do II wojny światowej dwór był w posiadaniu Pruszkowskich i Płacheckich. Za komuny majątek został zdewastowany. Dziś dwór jest odrestaurowany.

Kościół parafialny pw. Świętych Dziesięciu Tysięcy Rycerzy Męczenników w Sadkowicach, zbudowany w latach 1884-1886 na miejscu świątyni drewnianej, która spłonęła. Z wyposażenia kościoła na uwagę zasługują: ambona w kształcie łodzi oraz rzeźby wielkiego ołtarza.

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennikaw Lewinie został zbudowany w XVII w. z drzewa modrzewiowego. Wkościele znajduje się XVII-wieczny ołtarz główny z obrazem Matki Bożej Łaskawej, dwa obrazy z XVIII w. –św. Stanisława bpa Męczennika i św. Antoniego, ambona z 1630 r. Obok kościoła znajduje się zabytkowa dzwonnica z tego samego okresu, znajdują się w niej dwa dzwony św. Stanisława i św. Michała z XIX w. Wnętrze kościoła odrestaurowano pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku.

Gmina Puszcza Mariańska

Drewnianą świątynię wzniesiono pod koniec XVII w., jednak znaną dziś formę otrzymała po odbudowie (po pożarze) w 1993 roku. We wnętrzu warto zobaczyć piękny ołtarz główny i ambonę, które ocalały z pożaru. W ołtarzu znajduje się obraz Najświętszej Marii Panny. Do kościoła przylega budynek klasztorny marianów, którego założycielem był Stanisław Papczyński.

Głaz i pomnik Jana IIISobieskiego znajduje się na terenie kościoła. Pomnik upamiętnia pobyt króla Jana III Sobieskiego w klasztorze marianów w Puszczy Mariańskiej w dniu 10 sierpnia 1683 r. podczas wyprawy pod Wiedeń. W miejscu, w którym stoi obecnie pomnik rosła lipa, pod którą królowi przyśniło się zwycięstwo wiedeńskie. W drodze powrotnej z wyprawy jako wota na pamiątkę, pozostawił cenne zdobycze tureckie. Pomnik przedstawia ustawioną na cokole postać króla Jana III Sobieskiego, trzymającego w ręce buławę. Głaz został ustawiony w 1933 r. z okazji 250. rocznicy odsieczy wiedeńskiej.

Gmina Wiskitki

Początków obecnego pałacu należy szukać w latach 80 -tych XVIII w., kiedy to miejscowy starosta ks. Andrzej Ignacy Ogiński wybudował tu murowany późnobarokowy dwór. Dwór ten miał istnieć bez większych przebudów do lat 80 -tych następnego wieku. Obecny pałac zaczął powstawać w tym właśnie okresie. Nie wiadomo, kiedy dokładnie został ukończony. Znana jest data konsekracji kaplicy przypałacowej-1895 rok. Pałac został wybudowany na zlecenie Feliksa Sobańskiego. Projekt przypisuje się nieznanemu z imienia architektowi zagranicznemu Mayerowi.

Miedniewicki zespół kościelno-klasztorny jest perełką barokowej architektury na Mazowszu. Jego historia wiąże się z wydarzeniami powstania styczniowego i I wojny światowej. Obecnie wymaga gruntownej konserwacji.Historia tego cudami słynącego miejsca zaczyna się w roku 1674, kiedy to Jakub Trojańczyk pobożny gospodarz z Miedniewic kupił niewielki obrazek (drzeworyt) Świętej Rodziny na odpuście w Studziannej. Powróciwszy do domu umieścił go na drewnianym słupie, na którym wsparte było wiązanie dachu stodoły. W niedługim czasie, bo już na początku 1675 roku rozpoczęły się objawienia w stodole ubogiego wieśniaka, kiedy to wieczorami i rano widzieli ludzie dziwny blask nad stodołą.Miejsce topomimo przeciwności losów i działańwojennych przetrwało w niezmienionym stanie do naszych czasów. Świątynia została zaprojektowana przez światowej sławy architektów: Józefa Fontanc i Tomasza Bellottiego.

Cmentarz żydowski w Wiskitkach został założony w I połowie XIX wieku i funkcjonował do czasów II wojny światowej. Na terenie kirkutu zachowało się kilkadziesiąt nagrobków.Najstarsze nagrobki odnajdziemy na starej części cmentarza żydowskiego. Większość nagrobków wykonano z polnych kamieni granitowych, na których widoczne są ryte epitafia w języku hebrajskim.Na szczególną uwagę zasługują macewy "z płaskorzeźbami w geście błogosławienia". Nagrobki te skupione są w jednym miejscu, które najprawdopodobniej stanowiło kwaterę osób wybitnych i zasłużonych. Pochowano tu rabinów, a także osoby, wywodzące się z rodu kapłańskiego.Prawdopodobnie, zachodniakwatera kirkutu była wykorzystywana najpóźniej. Ten sektor cmentarza jest najbardziej zdewastowany.